

Jelentés Szepesvármegye területén az 1909 és 1910-ik évben előfordult heveny-fertőző kórokról.

Tisztelt egyleti tagtárs urak!

Meghajolva az egylet közgyűlése által már régen hozott határozata előtt rövid néhány percre igénybe veszem becses türelmüket s untatom Önöket az 1909. és 1910. év folyamán a vármegye területén észlelt és tényleg be is jelentett heveny fertőző kórok következő számaival:

1. **Báránymí** bejelentetett 9 eset, mely valamennyi gyógyult.

2. **Vérhas** előfordult 1 eset Podolinban, mely gyógyulással végződött.

3. **Hökhurut** orvosi megfigyelés alá került összesen 139 eset, melyek közül gyógyult 130 = 93'53⁰/₁₀₀, 9 pedig = 6'47⁰/₁₀₀ meghalt. A legtöbb eset előfordult Merényben 26, Szepesbélán 27, Toporcson 36.

4. **Kanyaró** észleltetett 514 eset; ezek közül gyógyult 492 = 95'72⁰/₁₀₀, meghalt 22 = 4'28⁰/₁₀₀. A legtöbb eset megfigyelésre került Iglón 57, Újlublón 76 és Szepesváralján 113.

5. **Vörheny** orvosi gyógykezelés alatt állott 553. Ezek közül gyógyult 468 = 84'62⁰/₁₀₀, meghalt 85 = 15'38⁰/₁₀₀. A legtöbb eset előfordult: Ólublón 39, Korompán 50 Újlublón 66 és Iglón 145. A halálozási százalék a legnagyobb volt Újlublón, t. i. 36'6⁰/₁₀₀. Megbetegült 66, meghalt 24.

6. **Roncsoló toroklob és torokgyík** előfordult 117 eset; ezek közül gyógyult 93 = 79'48⁰/₁₀₀, meghalt 24 = 20'52⁰/₁₀₀. A hozzám érkezett kimutatások szerint diphtheria ellenes gyógyszerrel kezeltetett 103 eset, melyek közül gyógyult 87 = 84'47⁰/₁₀₀, meghalt 16 = 15'53⁰/₁₀₀.

7. **Gyermekági láz** észleltetett 3 esetben; ezek közül gyógyult 2 = 66'66⁰/₁₀₀, meghalt 1 = 33'33⁰/₁₀₀.

8. **Hasi hagymáz** bejelentetett 285 eset, melyek közül gyógyult 247 = 86'66⁰/₁₀₀, meghalt 38 = 13'34⁰/₁₀₀. A legtöbb eset volt: Podolinban 13, Gnezdán 12, Lőcsén 11, Korompán 15,

Batizfalván 17, Gölniczbányán 18, Kislomniczon 23, Késmárkon 30, Szepesbélán 41.

9. A múlt évben trachoma eset előfordult — előző évből maradottakkal együtt 79 eset; ezekből gyógyult 3, eltávozott 6, gyógykezelés alatt maradt 24 községben 60 trachomaeset.

10. A múlt évben foganatosított első oltás 5927, újraoltás pedig 5384 = 11311 egyénen.

Hogy ezen statisztikai adatok némileg kiegészíttessenek jelentem, hogy a vármegye területén a fürdőorvosok hozzászámítása mellett 65 orvostudor, 97 okleveles bába és 113 alsóbb rendű bába működött.

11. **Közegészségi állapot 1910-dik évben.** Az általános közegészségi állapot a lefolyt 1910-diki évben — eltekintve az előfordult és tényleg bejelentett heveny-fertőző kóroktól — eléggé kedvező volt. A szokványosan észleltetni szokott megbetegedési esetek sem alak, sem jelleg, sem kiterjedés, de még befolyás tekintetében sem mutattak feltűnő változást s ennél fogva erősebb hatósági intézkedéseket nem is igényeltek.

A legtöbb halálozási eset az idült megbetegedésekre vezethető vissza.

A halálozási számarány a rendesen észleltetni szokott számarányon alul maradt.

12. **Heveny-fertőző kórok.** A heveny-fertőző kórokra vonatkozólag csak is a száraz adatok állanak rendelkezésemre. De úgy hiszem, hogy minden gyakorlattal foglalkozott orvos, aki a helyi viszonyokat ismeri, nagyon könnyen levonhatja a következtetéseket az adott adatokból.

Emberi szervezetünk gyarlóságánál fogva, de még a közönségnél dívó nembánomságánál fogva, a heveny-fertőző kórok szaporodása és terjedése nem igen, vagy legalább a legritkább esetekben kerülhető ki. Bár az 1893. évi 17415. és még inkább az 18494. évi 91954 számú b. ü. miniszteri rendelet a vörös bejelentő lapokban felsorolt heveny-fertőző kór minden egyes, de főleg az első eset bejelentésére a közönség minden rétegét kötelezi, sajnálattal be kell vallanunk azt, hogy ezen rendelet intézkedése még ma is sok tekintetben meddő. Meddő pedig azért, mert az első megbetegedések nem jelentetnek be s így a baj terjedése után pedig a legerélyesebb intézkedések sem hozzák a kívánt sikert. E viszonyok csak is fokozottabb műveltség, a közegészségi intézmények nagyobb mérvű fejlesztése, de nem különben általános anyagi jóllét idézhetik a javulást.

A heveny-fertőző kórokra vonatkozó adatok felsorolásánál

felhasználok a vörös bejelentő-lapokon használt sorrendet a következőkép:

13. Roncsoló toroklob és torokgyík bejelentetett 45 községben 99 esetben; ezek közül gyógyult $74 = 74.74\%$, meghalt $25 = 25.26\%$. Itt meg kell jegyeznem, hogy az esetleg gyógykezelés alatt maradtak az új év beállta után, a tényeknek megfelelőleg kivetettettek.

E helyen föl kell említenem, hogy e kór ellen 112 esetben antitoxin vétetett használatba, 88 gyógyult $= 78.6\%$ és 24 halálos kimenetelű esettel $= 21.4\%$.

Aki ezen adatokat figyelemmel kísérte, meggyőződhetett arról, hogy ez adatok valamelyike nem helyes, mert az összegek nem egyeznek.

14. Vörheny előfordult 67 községben 813 esetben. Ezek közül gyógyult $635 = 78.1\%$, meghalt $178 = 21.9\%$. A legtöbb megbetegedés fordult elő: Durándon 21, haláleset 6, Hernádpolczán 29, haláleset 7, Létánfalván 34, haláleset 7, Görögfalván 34, haláleset 7, Csütörtökhelyen 35, haláleset 21, Strázsán 35, haláleset 7, Szepesváralján 49, haláleset 13, Iglón 109, haláleset 26 és Lőcsén 154, haláleset 22. Hallomás szerint egyes esetekben oltások is történtek, de ezek eredményéről tudomásom nincsen.

15. Kanyaró bejelentetett 35 községben 617 eset. Ezek közül gyógyult $600 = 97.24\%$, meghalt $17 = 2.76\%$. A legtöbb eset volt Nagyfrankvágásán 23, halálese 1; Erzsébetházán 27, halál eset 0; Lőcsén 46, haláleset 0; Svedlőren 82, haláleset 0; Iglón 109, haláleset 1, Merényen 187, haláleset 0.

16. Hökhurut megfigyelésre került 23 községben 113 eset; ezek közül gyógyult $99 = 87.61\%$, meghalt $14 = 12.39\%$.

17. Hólyagos himlő nem fordult elő. De észleltetett 12 községben 20 bárányhimlő, melyek közül gyógyult $19 = 95\%$, meghalt $1 = 5\%$.

18. Hasi hagymáz bejelentetett 50 községben 169 eset; ezek közül gyógyult $150 = 88.75\%$, meghalt $19 = 11.25\%$. A legtöbb eset előfordult Iglón 5 haláleset nélkül, Késmárkon, 5, haláleset 1, Mateócon és Nagyörött 7—7, haláleset nélkül, Kislomnicon 7, haláleset 1, Batizfalván 9, haláleset 2, Korompán 27, haláleset 2. E heveny-fertőző kór keletkezésére, terjedésére és lefolyására vonatkozó felvilágosítást, az illető gyógykezelő orvosok adhatják meg.

19. Kiütéses hagymáz a múlt évben megfigyelésre nem került.

III. Védoltás, újraoltás. A múlt évben a vármegye egész

területén a védoltás és újraoltás, úgy mint az előző években május és június hónapokban akadálytalanul foganatosított. Védoltás foganatosított 5957, újraoltás 5938.

Az oltáshoz szükségelt oltónyirk különféle hazai oltónyirk-termelő intézetnél szereztetett be. A beszerzett oltónyirk minősége ellen kifogás emelve nem lett,

IV. **Kórházi ügy.** A vármegye területén volt a lefolyt évben 13 kórház, illetve mentőház még pedig 1 nyilvános jellegű kórház, 1 az irgalmas rend által fenntartott kórház, 2 városi kórház, 6 gyári vagy bányaműkórház, 2 vörös kereszt egyleti mentőház és 1 fogházi kórház.

Ezen 13 kórházban a múlt évben kezeltetett 1726 egyén, kik közül gyógyult 1146, javultan elbocsáttatott 312, javulatlanul távozott 79, meghalt 88 és gyógykezelés alatt vissza maradt 96. Az összes napi ápolási napok 33892-et tesznek ki.

V. **Egészségügyi személyzet.** Az egészségügyi szolgálatot a vármegye területén — beleértve a fürdőidény alatt itt tartózkodott fürdőorvosokat is — összesen 66 orvos látta el. Ezek közül hazai oklevéllel bír 48, ausztriai oklevéllel pedig 18.

Nyilvános gyógyszertár kezelés alatt állott 25, még pedig 14 törzs- és 11 személyi jog, azonkívül van még 2 kézi gyógyszerári jog, mely mindkettő községi orvos által kezeltetik.

Vége közlöm még, hogy múlt év december hó 31-ikén működött a megye területén 95 okleveles szülésznő, 112 főorvosi képesítést nyert bába, 5 régi cédulás bába és 12 minden képesítés nélküli bába.

Ezen jelentésemet befejezve, tisztelettel kérem ezt tudomásul venni.

Lőcse, 1911. évi június hó 27-én.

Dr. Lorx Sándor

vm. tiszti főorvos.